

Φιλελεύθερα δαιμόνια

Ο χωρισμός Εκκλησίας - Κράτους και ο χαρακτήρας της κυβερνώσας Αριστεράς

Το τελευταίο διάστημα παρακολουθούμε την προσπάθεια του ΣΥΡΙΖΑ να μετασχηματιστεί σε κόμμα εξουσίας. Η προσπάθεια αυτή έχει ενδιαφέρον καθώς αποτελεί προς το παρόν συνονθύλευμα που χωρά όχι μόνο τη ριζοσπαστική πτέρυγα της ανανεωτικής Αριστεράς αλλά και σταλινικά σταγονίδια, τα ορφανά του λαϊκιστικού ΠΑΣΟΚ, καθώς και πολλούς που (για να το πω διακριτικά) αντιμετωπίζουν τη βία με δύο μέτρα και δύο σταθμά, ανάλογα με το χρώμα της. Βέβαια τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ που

ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΧΑΤΖΗ

συνδέονται με ομάδες που ήταν πάντα περιθωριακές και ολιγάριθμες δεν μπόρεσαν να αντισταθούν στον πειρασμό της πρωτόγνωρης δημοσιότητας. Η έκθεσή τους όμως εξέθεσε τον ΣΥΡΙΖΑ, όπως επιβεβαιώνουν οι τελευταίες δημοσκοπήσεις. Αυτό κάνει το έργο της ηγετικής ομάδας του δυσκολότερο εφόσον ο μετασχηματισμός είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσει τριβές, και μάλιστα σε μια περίοδο που δεν υπάρχει η πολυτέλεια της εσωστρέφειας.

Όσα γράφω στη συνέχεια δεν έχουν σκοπό να ενισχύσουν ή να υπονομεύσουν τον ΣΥΡΙΖΑ. Δεδομένου ότι ο συγγραφέας αυτού του άρθρου είναι φιλελεύθερος βρίσκεται υποτίθεται απέναντι στον ΣΥΡΙΖΑ. Αρα οι απόψεις του μπορούν να θεωρηθούν εκ των προτέρων προβοκατόρικες. Εάν ο αναγνώστης το θεωρεί δεδομένο ας σταματήσει να διαβάζει – θα έχει χάσει μόνο τρία λεπτά από τη ζωή του. Εάν όμως ο αναγνώστης θεωρεί ότι είναι δυνατόν κάποιος καλόπιστα να απευθυνθεί στους ιδεολογικούς του αντιπάλους, ας συνεχίσει να διαβάζει.

Δεν θα επαναλάβω εδώ τις υποδείξεις προς τον ΣΥΡΙΖΑ. Προφανώς συμφωνώ ότι ένα κόμμα που ισχυρίζεται ότι είναι δημοκρατικό και ευ-

ρωπαϊκό πρέπει να λάβει απέναντι στη βία τη θέση που παραδοσιακά έλαβε η δημοκρατική Αριστερά στην Ευρώπη. Προφανώς τα στελέχη του πρέπει να μάθουν να μην αναπαράγουν, από κεκτημένη ταχύτητα, ιδέες, προτάσεις και πολιτικές που έχουν απαξιωθεί εδώ και τουλάχιστον 25 χρόνια. Προφανώς πρέπει να αποκαθαρθεί από τη δημαγωγία, τον λαϊκισμό, τον κρατισμό, την αμετροέπεια και τη συνωμοσιολογία.

Κανείς όμως δεν δίνει την έμφαση που χρειάζεται σε αυτά που πρέπει να διατηρήσει ο ΣΥΡΙΖΑ. Στην προσπάθεια άμβλυνσης των αιχμηρών άκρων του υπάρχει κίνδυνος να εξασθενήσουν όλα όσα κάνει καλά ο ΣΥΡΙΖΑ – κι αυτά είναι αρκετά.

Ο τρόπος που αντιμετωπίστηκε η δήλωση Κουράκη για τη μισθοδοσία των κληρικών είναι χαρακτηριστικός. Ανεξάρτητα από το εφαρμόσιμο της πρότασής του και την ορθότητά της, το γεγονός είναι ότι έθεσε επίτελους το ζήτημα του διαχωρισμού Εκκλησίας και Κράτους. Αλλά η δήλωσή του διαστρεβλώθηκε με απαράδεκτο και χυδαίο τρόπο και οδήγησε σε φαιδρά και ταυτόχρονα θλιβερά φαινόμενα για μια φιλελεύθερη δημοκρατία. Φτάσαμε στο σημείο να δέχεται βουλευτής του ελληνικού Κοινοβουλίου επιπλήξεις από ιεράρχες που κινούνται μεταξύ Μεσαίωνα και φασισμού. Το χειρότερο απ' όλα όμως, είναι ο τρόπος που απομονώθηκε ένας βουλευτής της Αριστεράς ο οποίος διατύπωσε μια γνήσια φιλελεύθερη άποψη. Η σιωπή αυτών που έπρεπε να τον υποστηρίξουν ήταν εκκωφαντική ενώ η αμηχανία του κόμματός του αποκαρδιωτική.

Φαίνεται λοιπόν να ξεχνάμε ότι η Αριστερά

στην Ελλάδα ήταν για πολλά χρόνια αναγκαστικά ο θεματοφύλακας αρκετών φιλελεύθερων αρχών και αξιών. Αυτό οφείλεται βέβαια σε ιστορικούς λόγους, καθώς η Αριστερά αποτέλεσε αντικείμενο διωγμών για σχεδόν πενήντα χρόνια με μοναδικό καταφύγιό της τα θραύσματα κράτους δικαίου και μοναδικούς συμπαράστατες της τους ελάχιστους φιλελεύθερους.

Όταν μέρος αυτής της Αριστεράς, το πιο φιλελεύθερο και δημοκρατικό, αυτονομήθηκε, μπόρεσε για πολλά χρόνια να αποτελέσει έναν σημαντικό πόλο ανανέωσης, εκσυγχρονισμού και υπεράσπισης δικαιωμάτων. Εναν χώρο με

Ανεξάρτητα από το εφαρμόσιμο της πρότασης του Τάσου Κουράκη και την ορθότητά της, το γεγονός είναι ότι έθεσε επίτελους το ζήτημα του διαχωρισμού Εκκλησίας και Κράτους. Αλλά η δήλωσή του διαστρεβλώθηκε με απαράδεκτο και χυδαίο τρόπο

τον οποίον οι φιλελεύθεροι ένιωθαν πολύ άνετα.

Αυτός ο χώρος έχει δυστυχώς διασπαστεί και η εκδοχή ΣΥΡΙΖΑ τον θυμίζει πλέον αμυδρά. Όμως αυτός ο χώρος έχει διατηρήσει, ίσως στρεβλά, κάποιες πολύτιμες ευαισθησίες: κοσμικό κράτος, απόρριψη του εθνικισμού, αντιμιλιταρισμός, ενδιαφέρον για τους μετανάστες, τους πρόσφυγες και άλλες αδύναμες ομάδες (Ρομά, γκέι) αλλά και καχυποψία απέναντι στην εξουσία και τη νόμιμη βία που αυτή ασκεί.

Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι εκείνα που συνδέουν τους φιλελεύθερους με την Αριστερά. Είναι τα χαρακτηριστικά που ο ΣΥΡΙΖΑ δεν πρέπει και δεν επιτρέπεται να αμβλύνει.

Ο Αριστείδης Χατζής είναι αναπληρωτής καθηγητής Φιλοσοφίας Δικαίου και Θεωρίας Θεσμών στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.